

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Şehirsal Toponimi: Bir Sınıflandırma Denemesi

Urban Toponymy in the Turkish Republic of Northern Cyprus: A Classification Assay

Alpaslan ALİAĞAOĞLU^{ID}

Balıkesir Üniversitesi, FEF Coğrafya
Bölümü, Çağış Yerleşkesi, Balıkesir,
Türkiye

ÖZ

Şehirler insan yapımı, mekânın insan eliyle kurgulandığı ve çok sayıda insanın birlikte yaşadığı çoklukla insani duygular taşıyan çok işlevli merkezi yerleşmelerdir. Bu yapılaşmış çevrede her şeyin bir anlamı vardır. Yapılaşmış çevrenin en önemli elamanı binalardır. Bunların teker teker adları ve anlamları vardır. Binalar ve bunların dizilişi ile cadde ve sokaklar oluşmaktadır. Kuşkusuz cadde ve sokak adları da anlamlıdır. Cadde ve sokak adları farklı şeyleri anlatır. Bu açıdan başta zaman ve coğrafi özellikler başta gelir. Cadde ve sokak adlarını sınıflandırmak mümkündür. Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde cadde ve sokak adlarının tipoloji yapılmaktadır. Cadde ve sokak adları Google Earth'den alınmıştır. Çalışmada caddeler, sokak, meydan ve yol adları sınıflandırmaya tabii tutulmaktadır. Yapılan sınıflandırmada Aliağaoğlu & Uzun sınıflandırılması esas alınmıştır. Sonuçta ülkenin kendi özelliklerine bağlı olarak ortaya çıkan sınıflandırması yapılmıştır. KKTC cadde ve sokakları tipolojisi sekiz başlık halinde ele alınmaktadır. Bunlar, cumhuriyet caddeleri, şahıs caddeleri, yer-yön caddeleri, şehitler caddesi, anavatan caddeleri, Osmanlı caddeleri, sayısal caddeleri ve diğer caddeler şeklinde sıralanabilir. Şehirsal toponomi Türkiye-Kıbrıs arasındaki etno-kültürel benzerliklerden etkilenmiştir; kuşkusuz farklılıklar da vardır.

Anahtar Kelimeler: Şehirsal toponimi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, cadde-sokak adları, etno-kültürel benzerlikler

ABSTRACT

Cities are multifunctional central settlements that are man-made, where the space is designed by human hands and where many people live together, mostly carrying human feelings. Everything has a meaning in this built environment. Buildings are the most important element of this built environment. They have individual names and meanings. Streets and streets are formed by buildings arrangement. Undoubtedly, street and street names are also meaningful. Street and street names mean different things. In this respect, historical and geographical features come first. It is possible to classify road and street names. In this study, the typology of road and street names in the Turkish Republic of Northern Cyprus is made. Road and street names are taken from Google Earth. The study describes streets, as streets, squares, and roads. The classification made is based on the Aliağaoğlu & Uzun classification. As a result, the classification that emerged depending on the country's own characteristics was made. The Northern Cyprus Turkish State (NCTR) roads and streets typology is discussed under eight headings. These can be listed as republic streets, personal streets, place-direction streets, martyrs street, motherland streets, Ottoman streets, digital streets, and other streets. Urban toponymy has been influenced by racial similarities between Turkey and Cyprus. There are also differences.

Keywords: Ethno-cultural similarities, streets names, Turkish Republic of Northern Cyprus, urban toponymy

Geliş Tarihi/Received: 23.03.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 08.05.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 05.06.2023

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Alpaslan ALİAĞAOĞLU
E-mail: alpaslan38stermail.com

Cite this article as: Aliağaoğlu, A.
(2023). Urban toponymy in the
Turkish Republic of Northern Cyprus:
A classification assay. *Eastern
Geographical Review*, 28(49), 1-7.

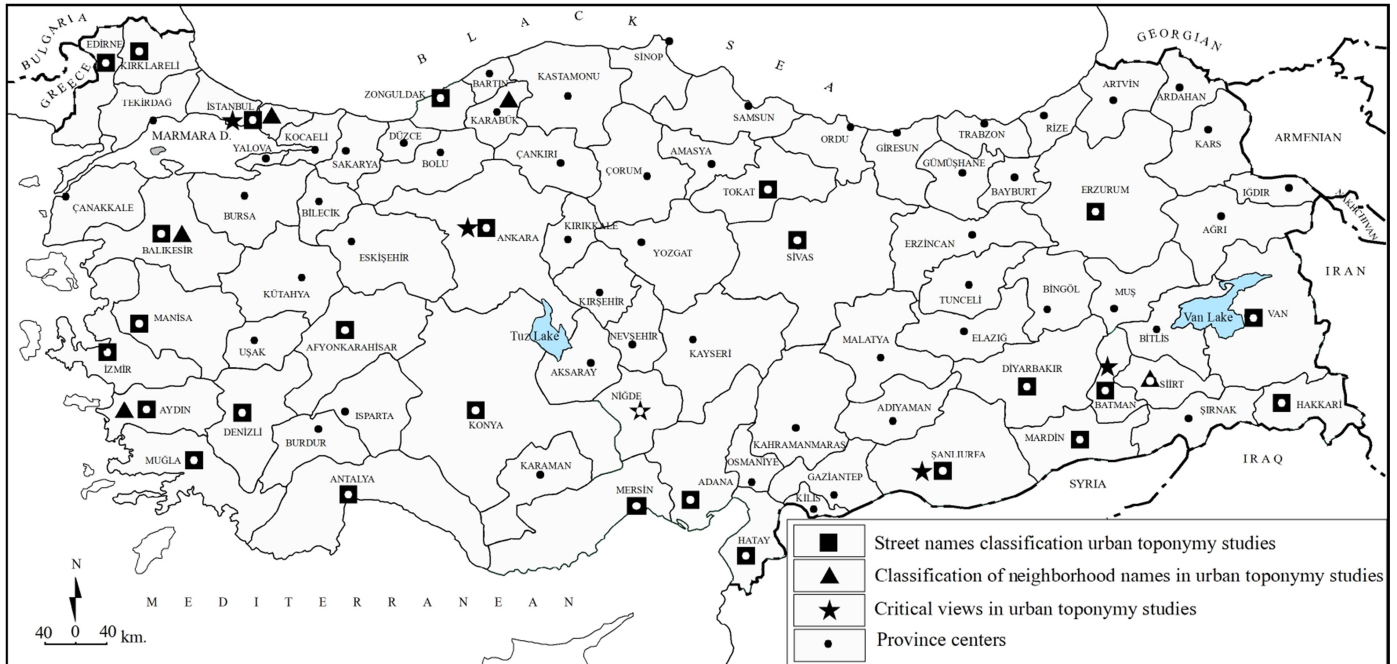
Giriş

Adlar canlı cansız bütün varlıkları, düşünce, duygu ve durumları ifade etmektedir. Adlandırma insanoğlunun geçmişi kadar eski bir eylemdir. Adların ayırım, anlatma, açıklama, tanıtmaya ve anlamlandırma gibi çeşitli işlevleri vardır. Bu eylem ile birlikte yerler ve nesnelere kişilik kazanır. Adlar mekâna sahip olmanın başka bir yönüdür. Bu yönüyle onlar ideolojilerin ve mevcut iktidarın sosyo-kültürel değerlerinin mekâna yansımaları ifade ederler. “Adlar onomastik (adbiliminin) konusunu teşkil eder. Toponimi (yeradları bilimi) ad biliminin bir alt dalıdır. Toponimi, yerleşmelerin veya herhangi bir fiziki özelliğin anlam, oluşum, köken ve dağılımını ele almaktadır. Başka bir anlatımla, toponomik görünüş anlamlarla yüküdür. Bu anlamlara bakarak, kullanıcıların tarihi ve kültürel değerleri tespit edilebilmektedir. Yer adlarının bir alt kolu da şehirsel yer adlarıdır. Hodonomi veya urban toponimi (şehirsel yer adları) olarak da bilinirler. Şehirsel yer adları, yani cadde, bulvar, sokak ve yol adları, ad verme eyleminin en çok yapıldığı mekânlardır. Meydan, ticari işyerleri ve mahalle adları da şehirsel adların inceleme konusudur.

Şehirler insan yapımı, mekânın insan eliyle kurgulandığı ve çok sayıda insanın birlikte yaşadığı çoklukla insani duygular taşıyan çok işlevli merkezi yerleşmelerdir. Şehirler sadece ikamet edilen yerler değildir. Çeşitli kültürel, ekonomik eylemlerin yapıldığı mekâna hâkim olma çabasının sürekli var olduğu yerleşmelerdir. “Şehirler insanlardan izler taşır... İnsanlar ortaya koydukları eserlerle kendilerini yansıtır... Onlar toplumların tezahürüdürler, insanların serüveni mekânların da serüvenidir. Şehirlerde mekânın hafızası vardır” (Can, 2021, ss. 71, 94). Şehirler hafızanın saklandığı yerleşmelerdir. “Şehirlerde anlamlar üretilmektedir (Can, 2021, s. 140). Şehirler çok şey anlatır. Ya da onlar anlamlar bütünüdür. Onları anlayabilmek için yapılı çevrenin bazı unsurlarını dikkate almak gerekir. Kendileri gibi onları oluşturan her unsurun adı vardır. Cadde, sokak, bulvar, yol, bina, meydan, ticari işyeri, kamu işyerlerinin adları vardır. Bu alanlar geçmişi ifade etmekte, geleceğe de yön vermektedir. Bunlar tek tek incelemek mümkün

olduğu gibi bir bütün olarak da ele almak mümkündür. Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde cadde (bulvar, yol) ve sokak adlarını anlamak ve tasnif etmek için yapılmıştır.

Türkiye’de şehirsel toponimi ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. Nitekim Aliağaoğlu & Uğur (2023) tarafından yapılan Türkiye’de Şehirsel Toponimi (Urban Toponym in Turkey) adlı kitap bölümünde (2023), 21 çalışmadan bahsedilmektedir. Bu çalışmaların çoğu tek tek Türkiye şehirleri ile ilgilidir (Şekil 1). Çalışmaların bazıları şehirsel toponimik sınıflandırmaya yöneliktir. Bunlar, Günel ve ark. (2011) (Urfa), Aliağaoğlu (2013) (Balıkesir ili), Aliağaoğlu ve Yiğit, (2014) (Balıkesir), Baysan ve Kara, (2014) (Aydın şehri), Kayserili, (2015) (Erzurum), Ayataç ve Araz (2016) (Ayvalık), Aliağaoğlu ve Uğur (2018) (Erzurum), Asımgil, 2018 (İzmir), Çıldam (2018) (Bandırma), Çıldam (2019) (Siirt), Kahraman (2019) (İstanbul), Deniz ve Ersöz (2020) (Safranbolu), Mert ve Ertürk (2020) (İzmit), Aliağaoğlu ve Çetinkya (2021) (Türkiye), Özüpekçe (2021) (Kilis), şeklinde sıralanabilir. Bir kısmı da eleştirel bakış açısıyla ele alınmaktadır. Bunlar da, Erdentuğ ve Burçak (1998) (Ankara), Özkan ve Yoloğlu (2005) (Ankara), Günel (2012) (Batman), Kara (2012) (Niğde), Turan ve Yalçiner Ercoskun (2017) (Ankara), Türkoğlu ve Günay (2018) (İstanbul), Çetin ve Şentürk (2019) (İstanbul-Fikirtepe) şeklinde sıralanabilir. Bunlardan iki çalışma (Aliağaoğlu, 2013; Çıldam, 2019) mahalle adlarının sınıflandırılması ile ilgili iken sadece biri sınıflandırma cadde ve sokakların Türkiye ölçeğinde sınıflandırılması (Aliağaoğlu & Uzun, 2011) ile ilgilidir. Aliağaoğlu ve Uzun (2011) Türkiye şehirlerinin şehirsel toponimik sınıflandırmasını yapmaktadır. Başka bir çalışma üniversite adlarının sınıflandırılması ile ilgilidir. Şahin (2020) devlet üniversitelerine ait toponimik bir sınıflandırma yapmaktadır. Buna göre üniversite adlandırmasında sekiz grup bulunmaktadır. Bunlar, mülki taksimat, Cumhuriyetle ilgili, şahıs adları, coğrafyaya dayalı olanlar, eğitim verilen alana ait olanlar, medeniyet üniversiteleri, dostluk kardeşliğe dayalı olanlar ve diğerleri şeklinde sınıflandırılmıştır. Son zamanlarda yapılan Eşim ve Zaman’ın çalışması (2021) Balkanlardan göçün Osnangazi’de (Bursa) şehirsel yer adlarına etkisi araştırılmaktadır. Bozdoğan ve

Şekil 1. Türkiye’de Yapılan Toponimi Çalışmaları (Aliağaoğlu & Uğur, 2023).

Benek (2022) tarafından da yakın zamanlı bir çalışma yapılmıştır. Bu makalede konu Ankara'da şehrsel toponimi eleştirel bakış açısıyla irdelenmektedir. Aynı bağlamda yakın zamanlı başka bir çalışmada, Salman (2022) göre; Osman Nuri Ergin öncülüğünde 1003 sayılı Kanuna dayanarak yürütülen, İstanbul'daki sokak ve caddelere ad verilmesine yönelik çalışmalarda 10 bin yeni ad verilmiş, fakat bu daha çok millileştirme amaçlı olarak yapılmıştır. Bu adlandırma mekânsal ve toplumsal hafıza açısından tahribat niteliğinde olmuştur. Bu çalışmada Aliağaoğlu and Uzun (2011) sınıflandırması dikkate alarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde şehrsel toponimi belirleyen şartlar ve tasnifi ile literatüre katkı sağlayacaktır. Aynı milletin iki ayrı devletinde toponimik benzerlikler vardır. Ancak farklılıklar da bulunmaktadır.

Çalışma giriş bölümü hariç dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın konusu, amacı ve kapsamı verilmektedir. Kavramsal çerçevede şehrsel toponiminin doğası, yöntemi ve çalışma alanı hakkında bilgi verilmektedir. Çalışmada üçüncü bölümde KKTC şehrsel toponimisi analiz edilmektedir. Sonuç bölümünde KKTC şehrsel toponimi sınıflandırılması yapılarak, Türkiye ile karşılaştırılmaktadır.

Kavramsal Çerçeve, Yöntem ve Çalışma Alanının Bazı Özellikleri

Adlar her türlü canlı ve cansız varlığı düşüncüyü, duyguyu, olayı ya da olguyu ifade eden dil öğeleridir (Şahin, 2019, s. 11). Onomastik tarafından ele alınır. Onomastik onyediy farklı alandan oluşur (Şahin, 2020). Bunlardan biri de yer adları, yani toponimidir. Topos yer, ülke, bölge, onomia ad köklerinden gelir. Toponimi yeryüzünün herhangi parçasına verilen addır. Kendi içinde alt dalları vardır. Urbanim (kentsel yer ad bilimi) bunlardan biridir. Şehrsel yer adları da alt başlıklardan oluşmaktadır. Bunlar meydan adı (agoronim), yolak adı (hodonim), kentlikel adı ve kurum adından (ktemtonim) oluşur (Şahin, 2020). Hodonim şehrsel çizgisel veya şeritsel unsurların adıdır. Bu şeritsel unsurları, cadde, sokak, bulvar, rıhtım, kıyı, köprü, tünel, alt geçit ve üstgeçit adları şeklinde sıralamak mümkündür. Şehrsel yer adları çok şey anlatır. "Cadde, bulvar ve yollar, eksiksiz bir metin olarak düşünülen şehirlerin en anlamlı parçalarıdır. Ana metne bağlı bu anlamlı parçalar aynı zamanda geçmiş deneyimleri içerisinde saklayan bellek mekânlarıdır" (Aliağaoğlu & Uzun, 2011, s. 123). Şehrsel metni oluşturan elemanlar sabit değildir. Değişen koşullara bağlı olarak zaman ve mekâna göre farklı biçimde tepki verirler. "Güvenlik şartlarındaki değişim, şehrin gelişimi ve yatay yönde fiziki olarak büyümesi, soy bağları, kültürel yakınlık, siyasi nedenler, arazi kullanımı ve nüfusun büyüklüğü (miktarı) farklı tepkilerin ortaya çıkmasına neden

olurlar" (Aliağaoğlu & Uzun, 2011, s. 132). Özetle yer adları, "nerede sorusuna cevap vermekte ve coğrafi çevrenin fiziki ve beşeri çeşitli özelliklerinden etkilenmektedir. Yerin kişilik kazanması, toplumun mekâna bütünleşmesi ve coğrafi görünümün şekillenmesi açısından da yer adları öneme sahiptirler" (Aliağaoğlu & Yiğit, 2014, s. 315).

Yer adları çalışmalarında farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bunlardan biri, cadde, sokakların köken, oluşum ve sınıflandırılmasıdır. Yaklaşım Fransız yaklaşımı olarak bilinir. İkinci yaklaşım 1990'lı yıllardan sonra önem kazanan eleştirel yaklaşımdır. Yaklaşımında cadde ve sokak adlandırmasının arka planındaki politik mücadele ve ortak kimlik oluşturmadaki sosyal süreçler ele alınır. "Cadde adları mekâna hâkim olmanın veya ortak bellek oluşturmalarının araçlarındandır. Sosyal olarak inşa edilen ve kültürel olarak biçimlenen kamu belleği, kültürel kodlar, sosyal değerler, ideolojik bakış açıları ve politik iktidar ilişkilerine bağlı olarak yeniden üretilir (Aliağaoğlu & Yiğit, 2014, s. 316'den; Azaryahu, 2009). Bu çalışma sınıflandırma ile ilgili olmakla birlikte, eleştirel yönü olan bir bakış açısıyla da incelenmektedir. Çalışmada cadde ve sokaklar birlikte alınmakta, Aliağaoğlu ve Uzun (2011) sınıflandırması kullanılmaktadır. Bu sınıflandırma Türkiye için yapılmıştır. Sadece caddeler dikkate alınmıştır. Burada kullanılması Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bir Türk devleti olmasıyla ilgilidir. Cadde ve sokak adları Google Earth vasıtasıyla elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan cadde sayısı 156, sokak sayısı 1461 adettir (Tablo 1). Cadde ve sokak sayısı yerleşmelerin büyüklüğü ile ilgilidir. Genel olarak cadde sayısının azlığı ülkenin az nüfuslu oluşu, dolayısıyla yerleşmelerin küçük oluşuyla ilgilidir.

Aliağaoğlu ve Uzun (2011, s. 131) sınıflandırması yedi alt başlıktan oluşmaktadır. Bunlar aşağıda görülmektedir:

1. Cumhuriyetle ilgili caddeler
 - 1.1. Cumhuriyet caddeleri
 - 1.2. Cumhuriyetin önemli şahısları ile ilgili caddeler
 - 1.3. Zafer caddeleri
 - 1.4. Kurtuluş günü caddeleri (Cumhuriyet takvimi caddeleri)
 - 1.5. Kavramsal Cumhuriyet caddeleri
2. Şehitler Caddesi
3. Dostluk-kardeşlik caddeleri
4. Yer/Yön belirten caddeler
 - 4.1. Nirengi noktaları ile ilgili caddeler
 - 4.2. Eski ve yeni arazi kullanım ile ilgili caddeler
 - 4.3. Fosil caddeler
5. Sayısal caddeler (Matematik adlandırma ile ilgili caddeler)
 - 5.1. Yerel şahıslar
 - 5.2. Ulusal şahıslar
 - 5.3. Önemli şahıslar
6. Diğer

Cadde ve sokaklar çok işlevli mekânlardır. Yön bulunması, dolayısıyla yer tarif edilirken kullanılırlar. Şehrsel alt yapının (yol, su, elektrik, telefon, internet) inşa edildiği yerlerdir. Türkçe sözlükte sokak "il, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol" (2011, s. 2132) olarak tanımlarken, Hasol'a göre (1998, s. 413), sokak, "şehir ve kasaba içinde yapılar arasındaki yoldur", bununla ilişkili bir başka terim olan cadde de kısaca "ana yol" (2011, s. 433) veya "kent içinde ana-yol" (Hasol, 1998, s. 104) olarak tanımlar. Bulvar ise, "Şehrin içinde ağaçlı geniş cadde" (Türkçe Sözlük, 2011, s. 412) olarak tanımlanır. İki sıra binanın yan yana paralel olarak uzanması sokağı meydana getirir. Sokak genel olarak iki uzun kenarı boyunca evler tarafından

Tablo 1.
KKTC Cadde ve Sokak Sayıları

Yerleşme adı	Cadde sayısı	Sokak sayısı	Nüfus miktarı*
Gazi Mağusa	26	258	32 776
Lefke	26	57	6490
İskele	6	54	8190
Güzelyurt	7	99	2814
Girne	39	214	14 205
Lefkoşe	52	779	58 531
TOPLAM	156	1461	105 512

*KKTC Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü İstatistik ve Araştırma Dairesi KKTC İstatistik Yılığ, aktaran Kapluhan 2018, s. 90.

Tablo 2.*KKTC'nde Cadde Adları Sınıflandırması*

Cadde adları	Caddeler	Sayı
Cumhuriyet	İsmet İnönü (2), Fevzi Çakmak (3), 9 Mart, 28. Tümen, 39 Tümen, Gazi Bafa, Atatürk (4), 9 Eylül, Zafer, Topçular, 19 Mayıs, İstiklal (3), 20 Temmuz, Dr. Fazıl Küçük (3), Kocatepe, Kurtuluş, 20 Temmuz Kordon Boyu, Rauf Denktaş (3), Bülent Ecevit (2), 19 Mayıs, Semih Sancar, Mücahitler, Diriliş, Yüzbaşı Tekin Yurdabakan, Barış, Kahramanlar, M. Akif (2), Hasan Tahsin, Zübeyde Hanım, Deniz Piyade,	44
Önemli şahıslar		41
1-Siyasi kökenli olanlar	Uğur Mumcu, Nazım Hikmet, Abdi İpekçi	3
2-Ulusal (Türkiye) kökenli olanlar	Haydar Aliyev, Eşref Bitlis, Ziya Gökalp, Yaşar Doğu, Namık Kemal, Sedat Simavi, Cemal Gürsel (2).	8
3-Yerel kökenli olanlar	Ahmet Muttalip, Osman Örek, İsmail Sadıkoğlu, Kemal Şemiler, Necdet Levent, Hüseyin Peterson, Kemal Özalpler, Onay Fadıl Demirciler, Dr. Orhan Müderrisoğlu, Vahit Güneri, Derviş Vaiz, Mimar Mehmet Vahip, Ali Rıza Efendi, İbrahim İlkman, Cemal H. Arifoğlu, Naci Talat, Orhan Türkay, Hakkı Borataş, Bedrettin Demirel, Selim Miroğlu, Hakkı Barbaros, Mete Adanır, İsmail Beyoğlu, Özker Özgür, Dr. Naim Adiloğlu, Ersoy Birkan, Erdoğan Acar, Ziya Rızki, Gazeteci Kemal Aşık, Mimar Mehmet Vahip, Mustafa Çağatay,	32
Yer-yön	Lefkoşe-Gazimağusa Anayolu, Salamis Yolu, Yeni Hastane Yolu, Anayasa Yolu, Lefkoşe-Güzelyurt Anayolu (2), Lefkoşe-Girne Anayolu, Girne Çevreyolu, Belediye Bulvarı, Yakınoğlu Bulvarı, LAÜ Lefke Yolu (2), Birgi Tepe Yolu, Selvili Yolu, LAÜ Kapalı Spor Salonu Yolu, Flamingo Yolu, Birgi Tepesi Bahçe Yolu (3), Şehitlik Yolu, Çamlıköy Yolu, Hukuk Fakültesi Yolu, Üniversite Aşağı Bağlıköy Yolu, Akdeniz Evleri Yolu, Baraj Yolu, Teknik Atölye Yolu, Güzel Yalı Caddesi,	27
Şehit	Ruzin O. Hakkı, Günaybey, Üst Teğmen Mustafa Orhan, İbrahim Kazım, Aslan Seçkin, İbrahim Nidai, Kemal Ünal (3), Hüseyin Amca, Mustafa Ahmet Ruso, Albay Karaoğlanoğlu, Ecevit Yusuf.	13
Anavatan	Antalyalılar, Anamur, Ardahan, Ankara (2), Mersin, İskenderun, Girne, İstanbul, Anadolu,	10
Osmanlı	Gazi Osman Paşa, Osman Paşa, 2. Selim	3
Sayısal	Sanayi Bölgesi 1.Cadde, Sanayi Bölgesi 2. Cadde, Sanayi Bölgesi 3. Cadde	3
Diğer	Selçuklu, Dağaşanlar, Üç Çakırlar, Canbulat, Büyük Ada, Çatal Köy, Beşparmak, Anıttepe, Öğretmenler, Asiler, İnanç yolu, Kavuncuoğlu, 1 Mayıs	13
Toplam		156

sınırlanmış bir mekândır. Sokak evleri birbirinden ayırmakta; bir evden başka bir eve geçişimizi mümkün kılmaktadır (Perec, 2020). Bu çalışmada bulvarlar ve yollar cadde başlığı altında incelenmektedir.

Kıbrıs Adası adını bakır madeninden almaktadır. Doğu Akdeniz'de bulunan ada, Akdeniz'in, Sicilya ve Sardinya adalarından sonra üçüncü büyük adasıdır. Kıbrıs altı ülkeye komşudur. Bunlar, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail, Mısır ve Yunanistan'dır. Ülkenin en yakın

komşusu Türkiye'dir (70 km). Yunanistan adanın 800 km batısında yer alan en uzak komşusudur. 35 milyon yıl önce su yüzüne çıkan adanın, esas yapısı tektonik olarak Alp orojenezini ile şekillenmiştir. Ada daha sonra yükselmiş ve bugünkü şeklini almıştır. Yüzey şekilleri bakımından dört bölgeden oluşmaktadır. Bunlar Beşparmak dağları, Trodos Dağları, Maserya ovası ile kıyı ovalarıdır. Adada Akdeniz iklimi görülmektedir (Gürsoy 2002; Kapluhan, 2018; Koday, 1995).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Şehirsel Toponimi (Cadde ve sokak adları)

Her ülkenin farklı bir geçmişi, kuruluşunu etkileyen nedenler vardır. Bu nedenler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde farklı olmuştur.

Tablo 4.*Türkiye'de Cadde, Sokak, Bulvar ve Meydan Adları*

Sıra	Cadde, sokak, bulvar, meydan adları	Sayı
1	Atatürk	3618
2	Cumhuriyet	3008
3	Fatih	1403
4	Gül	1331
5	Okul	1212
6	Karanfil	1211
7	Lale	1200
8	Menekşe	1197
9	İnönü	1089
10	İstiklal	1075

Kaynak: Ayataç ve Araz, 2016. s. 511.

Tablo 3.*KKTC'nde Sokak Adları Sınıflandırması*

Sokak adları	Sayı
Kişi Adlar	559
Adlar	366
Şehitler	154
Anavatan	117
Sayısal	96
Osmanlı (Paşalar)	46
Yer-yön	40
Hidrografya	31
Kavramsal	16
Takvim	13
Dağ	10
Cumhuriyet	6
Harf	4
Diğer	3
Toplam	1461

Katliamlar, Kıbrıs Türk Mukavemet Teşkilatının kuruluşu, Kıbrıs Barış Harekâtı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kuruluşu, Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geçirdiği başlıca evrelerdir. Bu evrelerin yaşanmasında, Dr. Fazıl Küçük, Rauf Denktaş gibi isimlerin rolü büyük olmuştur. Türkiye'de nasıl ki Atatürk ve İsmet İnönü ön plana çıkarsa, bu ülkede bu iki isim ön plana çıkmaktadır (Tablo 2). Bu özellik cadde adlarında daha belirgindir (Tablo 3). 28. Tümen, 39. Tümen, Topçular Kıbrıs Barış Harekâtının zaferle sonuçlanmasında önemli olan askeri birliklerdir. Diriliş, zafer, barış, istiklal cumhuriyeti, yani devlet oluşu ifade eden kavramlardır. 20 Temmuz 1974 Barış Harekâtının başlangıcını ifade ederken, Semih Sancar, dönemde Türkiye Genel Kurmay başkanı olmasıyla ad olarak kullanılmıştır. Türkiye'den Cumhuriyet Caddelerini ifade eden adlarında kullanıldığı görülmektedir. Bu durum milliyet olarak benzerliğin bir sonucudur. Bu özellik bütün sınıflandırmalarda görülmektedir.

Önemli şahıslardan siyasi kökenli olanlar olduğu gibi, ulusal kökenli olanlar da bulunmaktadır. Bunlar Türkiye kökenlidir. Yerel kökenli olanlar, doktor, siyasetçi, gazeteci, futbolcu olmak gibi bir özelliğe sahiptir. Kişi adları ad ve soy addan oluşmakta ve özellikle sokaklarda sıkça kullanılmaktadır (559). Adlar da doğal olarak sokaklarda artmaktadır. Burada adlar tek tek insan adlarından (192) oluştuğu gibi, bitki-hayvan adlarından (33), meslek adlarından (29), renklerden (8) ve diğerlerinden de oluşmaktadır. Türkiye sokaklarında farklı adlar kullanılmış durumdadır (Tablo 4). Nitekim Fatih, Gül, Lale, Menekşe adları sokaklarla ilgili olmalıdır. KKTC' tinde cadde sayısının azlığı bu duruma neden olmuştur. Bu ülkede adlar ve kişi adları sokak adlarında hâkimdir. Nitekim tüm sokak adlarının %63'ü kişi adları ve adlardan oluşmaktadır.

Yer/Yön Belirten Caddeler (626 adet) anısal ve ideolojik olmayan anlama sahiptirler. Bunlar daha çok kendilerine bitişik veya yakında yer alan fiziki özellik, nirengi noktası veya arazi kullanımından etkilenirler (Aliağaoğlu & Uzun, 2011). Yer yön belirten caddeler yeni oluşmaya başlayan, yerleşmeler çıkışında yer alan yakındaki yerleşmeleri ifade eden yollar olduğu gibi üniversite, fakülte, konut alanları, belediye, atölye, baraj, yalı gibi arazi kullanımını veya yakındaki çamlık ve tepe gibi kullanışları gösteren cadde veya yollardır. Cadde (27) ve sokaklarda (40) birbirine yakın sayıda kullanılmıştır. Bu tip cadde ve sokaklarda Türkiye etkisi görülmemektedir.

Şehitler sınıflandırmasında ülkenin bağımsız bir Ülke olmasına kadar geçen süreçte katledilenlerden çok, Kıbrıs Barış Harekâtında (498 şehit) veya Kıbrıs Türk Mukavemet Teşkilatından olup EOKA'ya karşı direniş mücadelesi yapan mücahitlerden şehit olanların adları kullanılmıştır. Çünkü katledilenlerde aile bağları varken, şehit adlarında soy isim benzerlikleri görülmemektedir. Ayrıca Adnan Menderes'in 1959 Londra seferi sırasında yaşanan uçak kazasında şehit olanlar dikkate alınmıştır. Sokaklarda şehit adlarının sıkça (154) kullanıldığı görülmektedir. Ülkemizde de sıkça kullanılan Şehit Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel adı sokak adı olarak kullanılmıştır. Yer yön belirten adlar hemen her şehir yerleşmesinde bulunmaktadır.

Anavatan adları Türkiye'de bulunan yerleşme adlarını ifade etmektedir. Anavatan adları caddelerden (10) çok sokaklarda sıkça (117) kullanılmıştır. Ada 1571 yılında Osmanlılar tarafından fethedilir. Adayı iskân etme çalışmaları da bu yıldan sonra başlamıştır. Nitekim Türk nüfusu 1572 yılından 18. Yüzyıl ortalarına kadar sürekli artmıştır (Keser, 2006). Adaya yerleştirilenler arasında ağırlıklı olarak Develihsar, Aksaray, Beyşehir, Ürgüp, Koçhisar, Niğde, Bor, Ilgın İshaklı coğrafi kökenliler vardır. Daha sonraki yıllarda Konya,

Kırşehir, Çorum, Kayseri, Samsun, Çankırı, Eskişehir, Ankara, Darende ve Uşak'tan Türk aileleri, Kıbrıs'a gelerek yerleşir (Kaplıhan, 2018, ss. 113–114). Bu adların konulması tarihi geçmişle birlikte, yakın zamanlarda ülkeye Türkiye'nin farklı yerleşmelerinden gelenlerin payı da olmalıdır. Adaya 1975 yılından itibaren Türkiye'den göç yaşanmıştır. 1991 yılında 15 bin kişiye oturma izni verilmiştir. Türkiye'nin hemen her köşesinden (Erzurum, Kars, Ağrı) aday göç yaşanmakla birlikte "Adada yaşayan Türklerin köklerinin de Fethiye'den başlayarak Alanya, Konya, Seydişehir, Beyşehir, Karaman, Anamur hattından Kahramanmaraş'a kadar uzanan Toros Dağları'nın eteklerindeki yerleşim merkezlerinden gelenler oldukları" (Keser, 2006, s. 124) görülmektedir. Bu durum başka bir anlatımla coğrafi yakınlık nedeniyle daha çok Akdeniz Bölgesinden yerleşme adları kullanılmıştır. Türkiye Cadde sınıflandırmasında bunlar dostluk kardeşlik caddesi olarak nitelenmektedir. Bunlar eski Osmanlı topraklarından Türkiye'ye göçle gelen Türklerin coğrafi kökenini ifade etmektedir.

Tarihi kültürel birikim, şehirselleşmelerin temel özelliklerindedir (Aliağaoğlu & Uzun, 2011). Osmanlı Caddeleri tarihi geçmişle ilgilidir. Zaten ada Osmanlılar döneminde II. Selim zamanında 1571 yılında Lala Mustafa Paşa tarafından fethedilmiştir. Piyale Paşa donanma serdari iken, Ali Paşa da onun emrine verilmiştir. Kıbrıs fetihten sonra Osmanlıya bağlı beylerbeyleri tarafından yönetilmiştir. Muzaffer Paşa ilk beylerbeyi olmuştur. 1 Ağustos 1571 de Magosa zapt edilip Kıbrıs tamamıyla alındıktan sonra Sinan Paşa Beylerbeyliğe atanmıştır (Dündar, 1998, s. 86). Adayı 1703 yılından sonra sadrazam adına muhasıllar yönetmiştir. Kıbrıs 1745 yılında bağımsız bir eyalet oldu. Ebubekir Paşa bu dönemde önemli isim olmuştur. 1785 yılından sonra ada doğrudan merkeze bağlanmıştır. 1839 yılında ada Cezayir eyaletine bağlandı. 1861 tarihinde tekrar İstanbul'a bağlanan ada, 1868 yılında Çanakkale Vilayetine bağlı bir mutasarrıflık olmuş, 1870 yılında tekrar bağımsız mutasarrıflığa dönüşmüş, 1878 yılında İngilizlere devredilmiştir (Çiçek, 2002). Paşalar caddesi veya fetih caddeleri (Muzaffer Paşa, Ali Paşa, Mithat Paşa, Şaban Paşa, Pir Paşa, Ahmet Paşa gibi) bu tarihi geçmişin izlerini taşımaktadır. Bu adlar sokaklarda sıkça (46) kullanılmaktadır. Bu durum daha çok tarihi miras ile ilgili bir durumdur. Zira yukarıda ifade edildiği gibi, ada II. Selim zamanında alınmıştır. Padişah adları yanında Hızır Reis, Barbaros, İbni Sina, Farabi, Plevne, Preveze ve Evliya Çelebi gibi adlar da kullanılmaktadır.

Sayılar da cadde adı olarak kullanılmaktadır. Matematik adlandırma olarak da adlandırılacak bu tür caddelere, daha çok büyük şehirlerde, şehrin yeni gelişen alanlarında veya sanayi bölgelerinde, rastlanmaktadır (Aliağaoğlu & Uzun, 2011). Bu tip cadde (3) ve sokaklara (96) ülkenin en büyük şehri olan Lefkoşe'de rastlanmaktadır. Bu yerleşmede sanayi sitesinde sayısal caddeler çoğunluktadır.

Hidrografya, takvim ve dağ adları sadece sokaklarda görülmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yüzeysel akışın zayıf olduğu bir ülkedir. Ülkede yıllık yağış ortalaması 500 mm'nin altındadır (402 mm). Bu duruma bağlı olarak yarı kurak bir iklim hüküm sürmektedir. Ülkede ırmak veya nehir gibi büyük akarsulardan çok, birkaç dere bulunmaktadır. Bunlardan Yeşilirmak deresi ülkede var olan bir dere olup, diğer akarsu adları Türkiye kökenlidir. KKTC'nde; diğer dereler Kanlıdere, Çakılıdere, Doğancı, Taşlı, Çamlı ve Maden dereleridir (Yorgancıoğlu, 1998). Önemli sayılabilecek bu derelerin kaynağının Trodos (Karlı Dağ) Dağları olduğu görülür. Ayrıca Beşparmak dağlarından kaynağını alan 128 küçük dere vardır. Toponomik olarak çok sulu olarak nitelenebilecek ülkede, Meriç, Fırat,

Dicle, Gediz, Kızılırmak adlı sokaklar olduğu gibi, Ege, Akdeniz gibi deniz adlarına rastlanılmaktadır.

Dağ adları da sadece sokaklarda ortaya çıkmaktadır. Ülkede yüzey şekilleri sade bir özellik göstermektedir. Jeolojik olarak Anadolu yarımadasının devamı niteliğinde olan ülkede bulunan dağlar Torosların dış kısmıdır. Yeryüzü şekilleri bakımından Kıbrıs, genel olarak kuzeyde Beşparmak Dağları, güneydeki Karlıdağ (Trodos Dağı) ve bunlar arasında Gazi Mağusa körfezine doğru uzanış gösteren Mesarya Ovası (Orta Çukurluk) olmak üzere başlıca üç üniteden oluşmaktadır (Gürsoy 2002; Koday, 1995). Ülkenin başlıca dağı Beşparmak dağıdır (Şekil 1). Tektonik olarak Anadolu Yarımadasının devamı olan Kıbrıs'ta, Beşparmak Dağları (Girne Dağları) Amanos Dağlarının devamı niteliğinde iken, aynı özellik Mesarya Ovasında da görülmektedir. Ova Amik Ovasının devamıdır (Gürsoy, 2002). Toros, Beşparmak, Aladağlar kullanılan dağ adlarıdır. Kocatepe, Evlen Tepe, Selvili tepe gibi tepeler de ad olarak kullanılmıştır. Anavatan adları, Türkiye'deki yerleşmeler ile ilgilidir. Türkiye'den bu ülkeye yerleşenlerle ilgilidir.

Sonuç ve Öneriler

Şehirler insan tarafından kurgulanan, çok nüfuslu ve çok işlevli merkezi yerleşmelerdir. Onlar birçok özellikleri ile insana (topluma) benzerler. Şehirler toplumsal yaşamın birçok özelliğine sahiptirler. Canlılık, durgunluk, zenginlik, yoksulluk, neşe ve keder bunlar arasındadır (Alver, 2019). Bu özellikler şehirlerin uzuvlarına, bu çalışmada cadde ve sokaklara, ad olabilmektedir. Başka bir anlatımla şehirlerde her şey işaret yerine geçer, her şeyin bir anlamı vardır (Alver, 2019, s. 27). Bu çalışmada KKTC'de cadde ve sokak adları anlamları itibarıyla toponimik olarak ayrıma tabi tutulmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde cadde adları 9 başlık altında incelenmektedir. Sokak adlarında başlık sayısı (13) artmaktadır. Cadde ve sokaklarda ortak başlıklar dikkate alındığında sekiz başlığın ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlar; Cumhuriyet caddeleri, şahıs caddeleri, yer-yön caddeleri, şehitler caddesi, anavatan caddeleri, Osmanlı caddeleri, sayısal caddeleri ve diğerleri şeklinde sıralanabilir. Başlıklar daha çok Türkiye kökenlidir ve ortak tarih ile ilgilidir. Cumhuriyet caddeleri Türkiye'nin kuruluşu ile ilgilidir. KKTC'de de kullanılmıştır. Kişi adları, siyasi adlar olduğu gibi, Türkiye'den de olabilmektedir. Yerel olarak kullanılan adlar da vardır. Yerel adlar daha çok sokaklarda kullanılmaktadır. Bu durum Türkiye'de sokak adlarında görülmeyen bir özelliktir. Bu özellik ülkede cadde sayısının az olmasına bağlı olmalıdır. Nitekim Ayataç ve Araz (2016) tarafından kullanılan Tablo 4'te, Türkiye'de cadde adlarından daha çok Atatürk ve Cumhuriyet adları kullanılmaktadır. Diğer adlar İnönü hariç, sokaklarla ilgilidir. Bunlar fatih, gül, menekşe ve karanfil gibi adlardan oluşmaktadır. Şehit adları daha çok işgale karşı koymak anlamında önem kazanmaktadır. Anavatan adları daha çok sokaklarda kullanılmaktadır. Türkiye'deki yerleşmeleri adlarını ifade etmektedir. Muhtemelen KKTC'nde yerleşen Türklerin coğrafi kökeni anlatılmaktadır. Bu caddeler kısmen de olsa Aliağaoğlu ve Uzun (2011) sınıflandırmasında yer alan dostluk-kardeşlik caddelerine benzemektedir. Osmanlı adları da sokaklarda sıkça rastlanmaktadır. Bu durum ülkenin tarihi ile ilgili olmalıdır. Çünkü ülke uzun süre Osmanlı yönetiminde kalmıştır. Bazı Osmanlı paşalarının Kıbrıslı olması da bir neden olarak sayılabilir. Bu adlar Türkiye cadde adlandırmasında, Aliağaoğlu ve Uzun (2011) sınıflandırmasında sıkça görülmemektedir. Sayısal cadde ve sokaklar da vardır. Lefkoşe'de olduğu gibi bazen sokaklarda harfler de kullanılmaktadır.

Bu özellik de farklıdır. Diğer caddeler daha çok sokaklarla ilgilidir. Dağlar, hidrografya, takvim, kavramsal ve diğerlerinden oluşmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Aliağaoğlu, A. (2013). Şehirsel toponimi: Balıkesir ilinde mahalle adları, bir sınıflandırma denemesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 45-62.
- Aliağaoğlu, A., & Çetinkaya, S. (2021). 15 Temmuz darbe girişimi deneyiminden sonra Türkiye'de şehirsel toponimi. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 53, 180-192.
- Aliağaoğlu, A., & Uğur, A. (2018). Şehirsel toponimi: Erzurum'da cadde adları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 1-26. [CrossRef]
- Aliağaoğlu, A., & Uğur, A. (2023). Urban toponymy in Turkey. In G. O'Reilly (Ed.), *Place Naming, Identities and Geography, Critical Perspectives in a Globalizing and Standardizing World*. Springer.
- Aliağaoğlu, A., & Uzun, A. (2011). Şehirsel Toponimi (Hodonimi): Türkiye İçin Bir Tipoloji Denemesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9(2), 123-133. [CrossRef]
- Aliağaoğlu, A., & Yiğit, Y. (2014). Balıkesir'de şehirsel toponimi: Cadde adları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(30), 311-330.
- Alver, K. (2019). Kent İmgesi. In K. Alver (Ed.), *Kent Sosyolojisi*. Çizgi Kitabevi.
- Asımgil, B. (2018). İzmir'de kentsel kimlik bileşenlerinden cadde ve sokakların toponimisi ve milliyetçi, Etnik izlerin sosyal yapı oluşumuna katkıları. *Trakya University Journal of Engineering Sciences*, 19(1), 21-36.
- Ayataç, H., & Araz, S. (2016). Influence of renaming streets on urban memory: The Case of Turkey. *17th International Planning History Society Conference*. Delft. (pp. 37-46).
- Azaryahu, M. (2009). Naming the past: The significance of commemorative street. In Names, L. D. Berg, & J. Vuolteenaho (Eds.), *Critical toponymies, the contested politics of place Naming* (pp. 53-70). Ashgate Publishing Company.
- Baysan, S., & Kara, A. (2014). Aydın'da Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları: Şehirsel toponimik özellikleri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 12(1), 23-48. [CrossRef]
- Bozdoğan, S., & Benek, S. (2022). Kamusal alanların ideolojik kurgusu: Bir eleştirel toponimi denemesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 20(2), 550-579.
- Can, B. (2021). Zaman İçinde Mekan. Hece.
- Çetin, R., & Şentürk, A. (2019). Eleştirel kentsel toponimi ve prestijli mekânlar yaratmada kentsel isimlerin kullanılması: Fikirtepe örneği. *Megaron*, 14(1), 133-144.
- Çiçek, K. (2002). Osmanlı dönemi. *İslam Ansiklopedisi*, 25, 374-380.
- Çıldam, S. Y. (2018). Şehirsel toponimi: Cadde adları, Bandırma örneği. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 61, 1-25.
- Çıldam, S. Y. (2019). Toponimi (yer adları) açısından Siirt'te mahalle adları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mahalle Adları*, 23(4), 1443-1458.

- Deniz, T., & Ersöz, D. (2020). Safranbolu city place names: Space, identity and culture. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 42, 527–542.
- Dündar, R. (1998). *Kıbrıs Beylerbeyliği (1570–1670)* [Basılmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı].
- Erdentuğ, A., & Burçak, B. (1998). Political tuning in Ankara, a capital, as reflected in its urban symbols and images. *International Journal of Urban and Regional Research*, 22(4), 589–601. [CrossRef]
- Eşim, İ., & Zaman, S. (2021). Balkanlardan Anadolu'ya yönelik göçlerin mekansal etkilerine bir örnek: Bulgaristan kaynaklı göçlerin Bursa-Osmangazi ilçesinde yer adlarına etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10, 875–902.
- Günel, V. (2012). Batman'da Cadde Adlandırmaları: Toplumsal Bellek Oluşturma ve Şehirsel Mekân Hâkim Olma Çabaları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 25, 171–197.
- Günel, V., Şahinalp, M. S., & Güzel, A. (2011). Coğrafi ortamın şehirsel mekân adlarına etkisi: Şanlıurfa şehri örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 463–508.
- Gürsoy, C. R. (2002). Kıbrıs. *İslam Ansiklopedisi*, 25, 370–371.
- Hasol, D. (1998). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü* (7. Baskı). Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Kahraman, M. (2019). İstanbul'un değişen sokak isimleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 255–263.
- Kapluhan, E. (2018). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin coğrafi özellikleri ve bu özelliklerin eğitime yansımaları*. İksad Publishing House.
- Kara, B. (2012). Kentler açısından mekânın toplumsallığı ve yer isimlerinin siyasal yapıya göre değişimi: Niğde örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken. Journal of World of Turks*, 4(1), 149–163.
- Kayserili, A. (2015). Erzurum Şehri'nde. In Y. A. Ü. Bir Deneme, S. Zaman & O. Coşkun (Eds.), *Coğrafyaya adanmış bir ömür: Prof. Dr. Hayati Doğanay* (ss. 653–667). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Keser, U. (2006). Kıbrıs'ta göç hareketleri ve 1974 sonrasında yaşananlar. *Çağdaş Türkiye Tarih Araştırmaları Dergisi ÇTTAD*, 12, 103–128.
- Koday, Z. (1995). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'nin coğrafyası. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2, 17–45.
- Mert, Z. G., & Ertürk, F. (2020). Yer'in anlamının araştırıcısı olarak sokak isimleri: İzmit-Akçakoca tarihi bölge örneği. *İdealkent*, 31, 1549–1575.
- Özkan, M., & Yoloğlu, A. C. (2005). Bir bellek projesi olarak sokak isimlendirmesi: Ankara örneği. *Planlama*, 4, 54–61.
- Özüpekçe, S. (2021). Bir şehirsel toponimi araştırması: Kilişte cadde ve sokak isimlerinin sınıflandırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, 1–23.
- Perec, G. (2020). *Mekân Feşmekan* (2. Baskı). Everest.
- Salman, C. (2022). Kent hafızasında bir kayıt ve kayıp belgesi: Osman Nuri Ergin'in İstanbul şehri rehberi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 31(4), 67–84.
- Şahin, Y. (2020). Üniversitelerin toponimik özellikleri: Devlet üniversitelerine yönelik bir Tipolji Denemesi. *Aksaray Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 15–26.
- Türkçe Sözlük., (2011). *Türk Dil Kurumu* (11. Baskı). Ankara.
- Turan, S., & Yalçiner Ercoşkun, Ö. Y. (2017). Meydanlardaki isim değişikliklerinin kent belleğine etkisi: Ankara örneği. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 2(1), 55–68. [CrossRef]
- Türkoğlu, S., & Günay, Z. (2018). Toplumsal hafızanın mekânsal kodları: Bomonti'de yer isimleri, "DeğişKent" Değişen Kent, Mekân ve Biçim. *Türkiye Kentsel Morfoloji Araştırma Ağı II. Kentsel Morfoloji Sempozyumu*, 827–835.
- Yorgancıoğlu, G. (1998). *Kıbrıs Coğrafyası fiziki*. Boğaziçi Yayınları.